

บทความวิจัย

ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019:

การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา*

Lived Experiences of Nursing Students in Practicum in Midwifery 2
during Coronavirus Disease 2019 Pandemic:
A Phenomenological Study

ปาริชาติ ทาโน**

Parichart Thano

สุมิตตา สว่างทุกซ์**

Sumitta Sawangtook

*งานวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

*This Research was Funded by Navamindrathiraj University

**คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช กรุงเทพฯ 10300

**Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindrathiraj University, Bangkok, 10300 Thailand

Corresponding author, E-mail: parichart@nmu.ac.th

Received: September 12, 2022; Revised: October 25, 2022; Accepted: November 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาของ ไฮเดกเกอร์ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดจำนวน 60 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ เลียวนาร์ด

ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกได้ 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ด้านที่ได้พบมี 3 ประเด็นย่อย 1.1) อุ่นใจใกล้ชิด 1.2) สื่อการเรียนรู้ 1.3) เตรียมความพร้อมดี 2) ด้านลบที่ได้รับมี 2 ประเด็นย่อย 2.1) เครียด และกังวลกับการเรียนแบบใหม่ 2.2) เหนื่อยล้า และคับข้องใจในการฝึกปฏิบัติ 3) ยอมรับ และปรับตัว และ 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้มี 6 ประเด็นย่อย 4.1) ชื่อสัตย์ มีวินัย คำนึงถึงสิทธิ์ผู้ป่วย 4.2) องค์ความรู้ทั้งหมด และดูแลแบบองค์รวม 4.3) คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา 4.4) มีสัมพันธภาพ ความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม 4.5) คำนวณได้ สื่อสารดี ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และ 4.6) ทักษะ

การปฏิบัติการผดุงครรภ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้ อาจารย์พยาบาลสามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสาขาต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ต่อไป

คำสำคัญ: นักศึกษาพยาบาล สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา

Abstract

This study is a qualitative research. The objective of this qualitative research were to study lived experiences of nursing students in Practicum in Midwifery 2 during COVID-19 pandemic. The Heidegger hermeneutic phenomenological was guided as research methodology. The selected key informant method was criterion-based selection by using purposive sampling method. Sixty of fourth-year nursing students in Kuakarun Faculty of Nursing who had finished practicing in Delivery room in academic year 2020 were selected. Data were collected using in-depth interviews and group discussion and were analyzed using Leonard's method

The findings of this study revealed 4 thematic core categories reflected including: 1) found good things, consists of 3 subthemes including 1.1) feel comfortable with lecturer was by their side 1.2) good instructional media and learning 1.3) good preparing, 2) negative effects, consists of 2 subthemes including 2.1) stress and anxiety with new learning styles 2.2) fatigue and frustration in the practice, 3) acceptance and self-adjustment, and 4) learning outcomes, consists of 6 subthemes including 4.1) honesty, discipline, patients' rights 4.2) knowledge and holistic nursing care 4.3) analytical thinking and problem solving 4.4) relationship, responsibility, teamwork 4.5) calculation, good communication, using technology, and 4.6) practicum in Midwifery skills. The results of this study: nursing lecturers can apply these results to be a guide for development their clinical teaching in other wards under the emerging disease pandemic.

Keywords: Nursing students, Coronavirus disease 2019, Phenomenological study

บทนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยรัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 มีผลกระทบกับภาคการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการออกคำสั่งให้หยุดเรียน ปิดสถานศึกษา และ

จัดให้มีการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019¹ ส่งผลให้คณะพยาบาลศาสตร์เกิดการฉกฉวย มีประกาศเรื่องแนวปฏิบัติการทำงานที่บ้านของอาจารย์ และบุคลากรในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยปรับการจัดการเรียนการสอน

เป็นแบบออนไลน์ทุกรายวิชา และแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงกิจกรรม พร้อมทั้งกำหนดการเรียนในระบบออนไลน์²

จากสถานการณ์ และมาตรการดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของรายวิชา คือ นักศึกษาสามารถทำคลอดทารก และรกในรายปกติ รวมถึงช่วยทำคลอดในรายที่ได้รับการทำสูติศาสตร์หัตถการ มีภาวะแทรกซ้อน ภาวะเสี่ยง และภาวะฉุกเฉินในระยะคลอด วางแผน และให้การพยาบาลผู้คลอด รวมทั้งทารกแรกเกิดทันทีหลังคลอด ทั้งในรายปกติหรือในรายผิดปกติ เตรียมช่วยฟื้นคืนชีพทารกแรกเกิด และส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะคลอด โดยใช้การผดุงครรภ์ และกระบวนการพยาบาลในการดูแลแบบองค์รวมอย่างต่อเนื่อง³ โดยมีการวัด และประเมินผลตามผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 ในการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติบนห้องคลอด 6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน โดยในสัปดาห์แรกมีการเตรียมความรู้ และทัศนคติในห้องเรียน เตรียมทักษะการทำคลอดโดยใช้ชุดการฝึกเฉพาะส่วน (part task trainer) ในห้องเรียน จากนั้นขึ้นฝึกปฏิบัติจริงบนห้องคลอด 5 สัปดาห์ จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม คือ ระยะเวลาการขึ้นฝึกปฏิบัติเป็น 4 สัปดาห์ ๆ ละ 4 - 5 วัน การเตรียมความรู้ และทัศนคติก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติบนห้องคลอดปรับมาเป็นการเรียนผ่านสื่อออนไลน์ คือ เฟซบุ๊กกรุ๊ป ซึ่งสร้างเป็นกลุ่มปิด โดยทีมอาจารย์ผู้สอนได้ทำคลิปวิดีโอตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ส่งให้ประธานวิชานำไปโพสต์บนเฟซบุ๊กกรุ๊ป วันละ 1 - 2 เรื่อง จนครบทุกหัวข้อ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทบทวน และเตรียมความรู้ให้พร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ จากนั้นทีมอาจารย์ผู้สอนพบนักศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอน และเตรียมทัศนคติก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติผ่าน Google Meet ส่วนการเตรียมทักษะก่อนฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาฝึกทำคลอดกับหุ่นจำลอง (sim mom)

ซึ่งเป็นหุ่นจำลองมนุษย์ที่มีความเสมือนจริงสูง (high fidelity human patient simulator) ที่ห้องศูนย์การเรียนรู้ และขึ้นฝึกปฏิบัติจริงบนห้องคลอดจนครบ 4 สัปดาห์ นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศต้องคอยแนะนำ และกำกับติดตามเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการสวมหน้ากากอนามัย (mask) ตลอดเวลา และหมั่นล้างมือด้วยน้ำยาล้างมือหรือแอลกอฮอล์เจล รวมทั้งการเว้นระยะห่างทางกายภาพอีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ถือว่าเป็นการเรียนการสอนแบบผสมผสานรูปแบบใหม่ที่รายวิชาไม่เคยจัดมาก่อน เป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่ต้องปรับตัวอย่างกะทันหัน ต้องเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งจะต้องเกิดปัญหา และอุปสรรคตามมา โดยเฉพาะการเรียนออนไลน์ จากการศึกษาผลกระทบในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ทำให้เกิดความอ่อนเพลีย มีอาการปวดเมื่อยปวดตา ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ขาดการโต้ตอบ เกิดความเบื่อหน่าย ความเครียด รู้สึกเหนื่อยล้า และไม่มีสมาธิ ส่งผลต่อความสามารถในการรับรู้ ความเครียดทางด้านจิตใจ และประสิทธิภาพในการเรียน⁴ แต่ด้วยนโยบายจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนออนไลน์ เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เรียนตามแผนการเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีความปลอดภัย ประกอบกับการขึ้นฝึกปฏิบัติในห้องคลอดที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างจากผู้ป่วยอื่น ๆ และเป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับนักศึกษาที่ต้องเผชิญ อาจเกิดความเครียดจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การแสดงออกของผู้คลอดที่ร้องเอะอะโวยวายเพราะอาการปวดจากการคลอด⁵ สอดคล้องกับประสบการณ์การสอนภาคปฏิบัติในห้องคลอดของผู้วิจัย และอาจารย์ผู้ร่วมสอนในรายวิชานี้ที่พบตรงกันว่า นักศึกษามักมีความเครียดสูง และไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำได้

การศึกษาข้อมูลผ่านมุมมองประสบการณ์ของนักศึกษา ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจในปัญหา และความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริงตามบริบทที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ และการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล การศึกษาความเครียด ความกลัว การจัดการความเครียด รวมทั้งคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁶⁻¹¹ ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาในการเรียนวิชาภาคปฏิบัติในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นบริบทที่ต่างกันด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา และทำความเข้าใจประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (hermeneutic phenomenological) ตามแนวคิดของ Heidegger¹² ที่เน้นการตีความหมายประสบการณ์ของบุคคลเป็นหลัก เชื่อว่าแต่ละคนจะมีความรู้สึกนึกคิดต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองสะท้อนให้เห็นประสบการณ์นั้นอย่างลึกซึ้ง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Leonard's method¹³ เพื่อให้ทราบถึงประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ให้ตอบสนองความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (hermeneutic phenomenological) ตามแนวคิดของ Heidegger¹² ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Leonard's method¹³ โดยศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยนี้ มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ได้ลึกซึ้งดีที่สุด จึงเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 ของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ที่ฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอด โรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มีระบบการทำงานของหน่วยงานที่คล้ายกัน เช่น การทำคลอดปกติ การช่วยทำคลอดในรายที่ได้รับการทำสูติศาสตร์หัตถการ มีภาวะแทรกซ้อน ภาวะเสี่ยง และส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะคลอด โดยกลุ่มที่สัมภาษณ์เชิงลึกทำการสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัว ในจำนวนนักศึกษา 20 คน และอีกกลุ่มทำการ

สนทนากลุ่มจนข้อมูลอิ่มตัว ในจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 40 คน โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มไม่ซ้ำกัน

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ถือว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในกระบวนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลวิจัย สำหรับแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนรายวิชา ปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยได้นำไปหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index: CVI) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้เท่ากับ 1.00 ดังตัวอย่างข้อคำถาม “นักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อการจัดการเรียนการสอนของวิชานี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” “นักศึกษาเจอปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการเรียนวิชานี้ และมีวิธีจัดการอย่างไร” และ “นักศึกษาคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของวิชานี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพหรือไม่ อย่างไร” เป็นต้น

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยขอรับการอนุมัติโครงการวิจัยจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ได้รับการอนุมัติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2563 เลขรหัส KFN-IRB2020-21 เมื่อได้รับการอนุมัติ ผู้วิจัยทำการติดต่อผู้ให้ข้อมูล ขออนุญาตก่อนทำการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย สอบถามความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูลก่อนทำการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอน และวิธีการที่ใช้

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเสียงสนทนา โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถยุติการให้ข้อมูลได้ในทุกระยะของการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เมื่อกระบวนการวิจัยสำเร็จ ผู้วิจัยจะดำเนินการทำลายไฟล์บันทึกเสียง และเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลโดยทันที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากที่ได้รับหนังสืออนุมัติโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ ผู้วิจัยชี้แจง และขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูล โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงถึงการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย หลังจากได้รับความร่วมมือ และยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล จึงให้ลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำภายหลังนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงาน โดยทีมผู้วิจัยจะนัดนักศึกษาในช่วงเย็นหลังเสร็จสิ้นการเรียน เพื่อไม่รบกวนเวลาเรียนของนักศึกษา สถานที่คือ ห้องเรียนย่อย โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยคนที่ 1 และ 2 เป็นผู้สัมภาษณ์ โดยแยกสัมภาษณ์คนละห้อง ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์นักศึกษาแบบหนึ่งต่อหนึ่งในห้องที่เงียบสงบ โดยนั่งเป็นมุมฉาก เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกสบายใจ ไม่อึดอัด และไม่เกิดการเผชิญหน้า ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนละ 1-2 ครั้ง จนข้อมูลอิ่มตัว ระยะเวลาสัมภาษณ์ 30 - 45 นาที

2. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ในการสนทนากลุ่ม ๆ ละ 8 - 10 คน จัดเป็นวงกลมเพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยนั่งอยู่ในกลุ่มการสนทนา ระหว่างการสนทนามีผู้วิจัยคนที่ 2 นั่งอยู่ภายนอกกลุ่ม โดยเป็นผู้จดบันทึก สังเกตการสนทนา บรรยายากศ เหตุการณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนละ 1 - 2 ครั้ง จนข้อมูลอิ่มตัว ระยะเวลาการสนทนา 45 - 60 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทีมผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาจัดการ พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของ Leonard's method¹³ โดยหาสาเหตุที่พยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (verbatim) พร้อมทั้งฟังเทปและอ่านบทพูดหลาย ๆ ครั้ง จนเข้าใจประสบการณ์ที่ชัดเจน 2) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปมาแยกประเด็นหลัก ประเด็นย่อย 3) จัดหมวดหมู่สรุปรวมประเภทของเรื่องหรือประเด็นย่อยที่มีเนื้อหาเข้ากลุ่มกัน จากนั้นสรุปเป็นประเด็นหลัก (themes) 4) พิจารณาแต่ละประเด็น และความหมายของคำมาเป็นแบบอย่าง (exemplars) หรือเป็นเรื่องที่สามารอธิบายความหมายของสถานการณ์นั้น ๆ และ 5) การจำแนกข้อมูลที่ได้ตามความหมาย ทำให้เกิดความเข้าใจภายใต้บริบทนั้น ๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามเกณฑ์การพิจารณาความน่าเชื่อถือของ Lincoln and Guba¹⁴ ดังนี้ 1) ความน่าเชื่อถือ โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน หรือตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาจากนักศึกษาหลายคน ได้แก่ นักศึกษาต่างกลุ่มต่างห้องคลอด เพื่อตรวจสอบดูว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ผลสรุปไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวม

ข้อมูล (methodological triangulation) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งที่ต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ผู้วิจัยสัมภาษณ์พร้อมกับการสังเกตผู้ให้ข้อมูล กิริยาท่าทาง สีหน้า และนำข้อมูลผลการสัมภาษณ์ให้นักศึกษาตรวจสอบว่าผลการสัมภาษณ์นั้นถูกต้องหรือไม่ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการตรวจสอบสามเส้า (investigator triangulation) โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ต่างคนต่างเก็บข้อมูลในเรื่องเดียวกัน แล้วได้ข้อค้นพบส่วนที่มีความเหมือนกัน 2) การตรวจสอบ และยืนยัน เป็นการตรวจสอบข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งการบันทึกเทป การถอดเทปแบบคำต่อคำ ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน โดยการฟังซ้ำหลาย ๆ รอบ มีการอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูล 3) ความสามารถถ่ายย้ายไปใช้ได้ โดยการนำเสนอการบรรยายของประสบการณ์ที่มาก และลึกพอเพื่อนำผลที่ได้ไปอ้างอิงในบริบทที่คล้ายคลึงกัน และ 4) ความวางใจได้ การดำเนินการวิจัย และอธิบายขั้นตอนการวิจัยเพื่อให้สามารถตรวจสอบเส้นทางการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ 4 ประเด็นหลัก และ 11 ประเด็นย่อย รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเด็นหลัก และประเด็นย่อย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. ด้านดีที่ได้พบ	1. อุ่นใจใกล้ชิด 2. สื่อดีเรียนดี 3. เตรียมความพร้อมดี
2. ด้านลบที่ได้รับ	1. เครียด และกังวลกับการเรียนแบบใหม่ 2. เหนื่อยล้า และคับข้องใจในการฝึกปฏิบัติ

ตารางที่ 1 ประเด็นหลัก และประเด็นย่อย (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
3. ยอมรับ และปรับตัว	-
4. ผลลัพธ์การเรียนรู้	1. ชื่อสัตย์ มีวินัย คำนึงถึงสิทธิ์ผู้ป่วย 2. องค์ความรู้ทั้งหมด และดูแลแบบองค์รวม 3. คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา 4. มีสัมพันธภาพ ความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม 5. คำนวณได้ สื่อสารดี ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น 6. ทักษะการปฏิบัติการผดุงครรภ์

ประเด็นหลัก 4 ประเด็น และประเด็นย่อย 11 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

1. **ด้านที่ได้พบ** เป็นความรู้สึกดี ๆ ที่นักศึกษาเมื่อต่ออาจารย์ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มี 3 ประเด็นย่อย คือ 1.1) อุ่นใจใกล้ชิด 1.2) สื่อดีเรียนดี 1.3) เตรียมความพร้อมดี รายละเอียดดังนี้

1.1 อุ่นใจใกล้ชิด เป็นความรู้สึกดีต่ออาจารย์ที่คอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ทั้งการเตรียมตัวก่อนขึ้นฝึก และในระหว่างฝึกปฏิบัติ รวมทั้งวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้นักศึกษารู้สึกอุ่นใจ คลายความเครียด และมีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“รู้สึกดีที่อาจารย์คอยเป็นห่วง และดูแลโพสต์คลิปการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนก่อนการขึ้นวอร์ค” (ก)

“ในช่วงแรก นักศึกษารู้สึกว่าค่อนข้างเครียด แต่เมื่อได้ทำการ refresh ทำให้รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น อาจารย์ช่วย support ทั้งด้านความรู้ ด้านสภาพจิตใจ ทำให้นักศึกษาที่มีความเครียดน้อยลง รู้สึกสนุกกับการขึ้นวอร์คมากขึ้น” (ข)

“เรียนรู้ได้มาก เพราะตอนฝึกได้อยู่ใกล้กับอาจารย์ อาจารย์คอย support และแนะนำในการปฏิบัติจริง” (ค)

“รู้สึกท้ออาจารย์สามารถแก้ไข และจัดการเรียนการสอนได้ดี แม้จะไม่ได้เรียนแบบในห้องเรียนปกติ นักศึกษายังคงมีความเข้าใจในบทเรียน ขอบวิธีการสอนของอาจารย์ เช่นนี้ ในช่วงของการเตรียมตัวก่อนขึ้นวอร์คค่อนข้างดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป ทำให้ได้เห็นภาพและเข้าใจก่อนการลงมือปฏิบัติจริง” (ง)

1.2 สื่อดีเรียนดี เป็นความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนออนไลน์ในวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่อาจารย์ทำคลิปวิดีโอสรุปเนื้อหาที่สำคัญ โดยโพสต์ผ่านเฟซบุ๊กกรุ๊ปกลุ่มปิด ช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวน และเป็นการเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติจริง เนื่องจากนักศึกษาสามารถดูวิดีโอย้อนหลังหากเกิดข้อสงสัยได้ รวมทั้งสามารถตั้งคำถามโต้ตอบกับอาจารย์ในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น (comment) ส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหา ได้เตรียมตัวไปฝึก และมีความสุขกับการฝึกปฏิบัติ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ในส่วนของการเรียนออนไลน์ที่อาจารย์ทำเป็นคลิปนั้น ทำให้เข้าใจได้ดี หนูใช้วิธีการจดสรุปจากคลิปไปตามแต่ละขั้นตอน แล้วนำไปใช้ทบทวนอ่านก่อนเข้าห้องคลอด หนูคิดว่าเพียงพอ และสามารถช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้” (จ)

“การทำสื่อการสอนเป็นวิดีโอทำให้นักศึกษาสามารถย้อนดูทบทวนได้ตลอดเวลา

ต่างจากการเรียนแบบปกติ หากไม่เข้าใจหรือไม่ได้จัด ก็จะทำให้พลาดเนื้อหาส่วนนั้นไป และเนื้อหาในคลิป วิดีโอนั้นโอเคแล้ว เข้าใจได้ง่าย” (ฉ)

“รู้สึกชอบในการที่มีสื่อวิดีโอให้นักศึกษาได้ ทบทวน และมีความสุขกับการฝึกปฏิบัติ” (ก)

“การมีกลุ่มในเฟซบุ๊กไว้สำหรับการโพสต์ วิธีการเรียนการสอนก่อน ทำให้นักศึกษามีเวลา ในการเตรียมตัว และทบทวนก่อนการปฏิบัติ” (ข)

1.3 เตรียมความพร้อมดี เป็นความรู้สึที่ดี ต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ โดยมีการทบทวนความรู้จากอาจารย์ การพูดคุย แลกเปลี่ยนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการฝึก ทำคลอดกับหุ่น sim mom ที่ค่อนข้างเสมือนจริง ที่คณะฯ ทำให้นักศึกษาอุ่นใจ มีความมั่นใจ รวมทั้ง ช่วยลดความเครียดลงได้ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การเตรียมความพร้อมที่ดีทำให้นักศึกษารู้สึกอุ่นใจก่อนการลงมือปฏิบัติจริง เพราะว่าไม่ใช่ fundamental ที่มีขั้นตอน 1, 2, 3 โดยการทำคลอดนั้น ค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่ การเตรียมความพร้อมช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจ ช่วยลดความเครียดลงได้” (ข)

“ในช่วงแรกรู้สึกเครียดมาก ๆ ตอนที่อยู่บ้าน แล้วต้องทำทุกอย่างผ่านออนไลน์ รู้สึกกลัว เพราะไม่เห็นภาพ แต่เมื่อได้กลับมาที่คณะฯ อาจารย์มีการ ทบทวนก่อนขึ้นวอร์ด ได้พูดคุย และแลกเปลี่ยน ความเห็นกันในลักษณะตัวต่อตัว รวมทั้งได้เห็น อุปกรณ์จริง ทำให้ทราบขั้นตอนในการปฏิบัติ รู้สึก ผ่อนคลายจากความเครียดมากขึ้น” (ฉ)

“ในช่วงก่อนขึ้นวอร์ดหนูรู้สึกกลัวมาก ไม่มั่นใจว่าจะสามารถทำได้หรือไม่ แต่การทบทวน และได้ฝึกกับหุ่น sim mom ก่อน ทำให้หนูเข้าใจ และเห็นภาพมากขึ้น ทั้งมีความมั่นใจมากขึ้นด้วย” (ญ)

2. ด้านลบที่ได้รับ เป็นปรากฏการณ์ ประสบการณ์ที่กระทบต่อสภาพร่างกาย อารมณ์ และจิตใจที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำปฏิบัติการฝึกปฏิบัติ การผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มี 2 ประเด็นย่อย

คือ 2.1) เครียด และกังวลกับการเรียนแบบใหม่ 2.2) เหนื่อยล้า และคับข้องใจในการฝึกปฏิบัติ รายละเอียดดังนี้

2.1 เครียด และกังวลกับการเรียนแบบใหม่ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในช่วงแรกของการเรียนรู้รู้สึกเครียด และกังวล เนื่องจากการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียน เป็นครั้งแรก มีปัญหาเรื่องของสภาพแวดล้อมในการเรียน (สิ่งรบกวนขณะเรียน เช่น สถานที่ เสียงโดยรอบ และ สัญญาณอินเทอร์เน็ต) รวมทั้งเป็นวิชาที่รู้สึกเครียด และกดดันจากบางแหล่งฝึกที่มีจำนวนผู้คลอดน้อย ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ที่บ้านมีปัญหาเรื่องสัญญาณเน็ต หนูอยู่ จังหวัดระยอง ช่วงนั้นที่บ้านน้ำท่วมเกิดอุทกภัย ตรงกับช่วงที่ต้องเรียนออนไลน์ ทำให้หนูไม่สามารถ เข้าดูคลิปวิดีโอที่อาจารย์โพสต์ให้ได้ครบทุกหัวข้อ” (ญ)

“นักศึกษาชอบการเรียนการสอนแบบปกติ ในห้องเรียน (face to face) มากกว่า โดยในช่วงแรก ของการเรียนออนไลน์ที่ต้องดูวิดีโอ บางคนก็ไม่ได้ดูคลิป ตามที่อาจารย์สั่ง ทำให้ตอนขึ้นวอร์ดนั้นปฏิบัติไม่ได้ เนื่องจากบางครั้งการอยู่ที่บ้านนั้นมีการะอย่างอื่น ทำให้ไม่สะดวกที่จะดูคลิป” (ญ)

“รู้สึกเครียด และกดดันมากในวิชานี้ เนื่องจาก หนูขึ้นฝึกที่โรงพยาบาล (เอชซีโรงพยาบาล) ซึ่ง มีจำนวน case ที่ค่อนข้างน้อย กลัวจะทำได้ไม่ดี” (ฐ)

2.2 เหนื่อยล้า และคับข้องใจในการฝึกปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงผลกระทบทางด้านร่างกาย ที่เกิดจากการขึ้นฝึกปฏิบัติ ทั้งเรื่องการจัดเวรย้าย - ดึก จำนวนระยะเวลาที่ค่อนข้างจำกัดในการขึ้นฝึกปฏิบัติ ทำให้ต้องพยายามจัดการภายในทีมให้ได้ครบถ้วนทุก requirement จึงทำให้เกิดความเหนื่อยล้า รวมถึง บางแหล่งฝึกมีผู้คลอดค่อนข้างน้อย และมีเงื่อนไข ในการให้นักศึกษาพยาบาลได้ทำคลอด ทำให้นักศึกษารู้สึกคับข้องใจที่ไม่ได้ประสบการณ์ในการทำคลอด เหมือนกับโรงพยาบาลอื่น ดังคำพูดต่อไปนี้

“การฝึกที่โรงพยาบาล (เอชซีโรงพยาบาล) มีอุปสรรคในเรื่องของการจัดเวรที่ค่อนข้างเหนื่อยล้า

เนื่องจากนักศึกษามีเวรбая - คิก แล้วต้องมี conference (การประชุมปรึกษา) ในช่วงเช้า และยังต้องมี on call (อยู่เวรพร้อมเรียกเมื่อมี case คลอด) และบางครั้งเพื่อนยังไม่ได้ทำ case คลอดเลย จึงทำให้รู้สึกเครียด และเหนื่อยมาก ๆ” (จ)

“เรื่องการขึ้นวอร์ด ในส่วนของทีมที่มีเวลาค่อนข้างจำกัด จึงต้องพยายามจัดการภายในทีมให้ conference และทำคลอดให้ได้ครบทุกคน ทำให้รู้สึกเหนื่อย” (ฉ)

“นักศึกษามีปัญหามากที่สุด คือ ขณะขึ้นวอร์ด case ของโรงพยาบาล (เอ่ยชื่อโรงพยาบาล) น้อยมาก เนื่องจากต้องแบ่งกับ (เอ่ยชื่อวิชาชีพ) และต้องนำเลข HN เลขคี่สำหรับพยาบาล เลขคู่สำหรับ (เอ่ยชื่อวิชาชีพ) รวมถึง case ที่เป็น DM (เบาหวาน) ของโรงพยาบาล (เอ่ยชื่อโรงพยาบาล) นักศึกษาสามารถทำคลอดได้ แต่สำหรับโรงพยาบาล (เอ่ยชื่อโรงพยาบาล) ทำไม่ได้ เขาให้ (เอ่ยชื่อวิชาชีพ) ทำหมดเลย ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ไม่เท่าเพื่อนคนอื่น ๆ และเสียโอกาสในการปฏิบัติ ขึ้นวอร์ด 4 สัปดาห์ แต่ได้เพียง case เดียว” (ณ)

3. ยอมรับ และปรับตัว เป็นประสบการณ์ด้านการยอมรับกับรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวเอง หาวิธีการเรียนเพื่อให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ และพร้อมในการขึ้นฝึกปฏิบัติ ดังคำพูดต่อไปนี้

“รู้สึกว่่านักศึกษาจะต้องปรับตัวไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นักศึกษาโอเคกับการปรับการเรียนการสอนเช่นนี้” (ด)

“ในช่วงแรกที่เราพบว่ามีการเพิ่มวันขึ้นวอร์ด คิดว่าการเรียนนั้นค่อนข้างหนัก รู้สึกเครียด และกดดัน แต่เมื่ออาจารย์มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา หนูได้ศึกษา และทำสรุป package book (สมุดสรุปองค์ความรู้) ทำให้เกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้” (ด)

“โดยส่วนตัววิธีการเรียนของหนูใช้วิธีการจดสรุปจากคลิปไปตามแต่ละขั้นตอน แล้วนำไปใช้ทบทวนอ่านก่อนเข้าห้องคลอด ช่วยให้หนูเข้าใจเนื้อหาได้ แม้ว่าจะเป็นกลุ่มสุดท้ายในการขึ้นห้องคลอด ทำให้มีช่วงระยะเวลาในการเรียนทฤษฎีกับปฏิบัติห่างกันค่อนข้างนาน แต่การทบทวนสรุปก่อนขึ้นห้องคลอดช่วยให้หนูมีความเข้าใจต่อวิชาได้มาก” (ด)

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นประสบการณ์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4.1) ซื่อสัตย์ มีวินัย คำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย 4.2) องค์ความรู้ทั้งหมด และดูแลแบบองค์รวม 4.3) คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา 4.4) มีสัมพันธภาพ ความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม 4.5) คำนวนได้ สื่อสารดี ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น 4.6) ทักษะการปฏิบัติการผดุงครรภ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ซื่อสัตย์ มีวินัย คำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย ในช่วงการเรียนออนไลน์ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติ รายวิชา มีการวัดคุณธรรมจริยธรรม คือ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้ผู้คลอดได้รับรู้ และเข้าใจในสิทธิ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม คือ ซื่อสัตย์ มีวินัย และคำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย โดยเกิดขึ้นจากตัวนักศึกษาเอง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ สรุปได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้จากการเรียนออนไลน์ไม่ได้บกพร่อง จนมาถึงภาคปฏิบัติยังเห็นได้ว่า นักศึกษา

ยังมีคุณธรรมจริยธรรมที่ได้มาจากการเรียนออนไลน์มาใช้ได้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“การเรียนออนไลน์ช่วยสร้างวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ ในการอ่านบททวน และการดูวิดีโอ เพื่อเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติจริง” (ท)

“เนื่องจากภายใต้สถานการณ์โควิด ยิ่งต้องฝึกฝนในเรื่องของการมีวินัยในตัวเอง การตรงต่อเวลา การฝึกการอยู่ในทีมกับรุ่นพี่ อาจารย์ มีการคำนึงถึงเรื่องสิทธิต่าง ๆ ของผู้ป่วย และมีความเห็นอกเห็นใจ เคารพความเป็นมนุษย์ของทุกคนไม่ว่าชนชาติใด” (ธ)

“หนูได้ดูแลช่วยเหลือผู้คลอดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ผู้คลอดเคลื่อนไหวมากเกินไป อาจารย์ให้ลวดฟูดคุด ไล่ใจดูแลผู้คลอด และในช่วงของการรอคลอด ก็ต้องคอยปิดม่านกันห้อง และคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้คลอดด้วย” (น)

4.2 องค์ความรู้ทั้งหมด และดูแลแบบองค์รวม รายวิชาที่มีการวัดความรู้ คือ ความรู้ และความเข้าใจในศาสตร์การผดุงครรภ์ในระยะคลอด การพยาบาลที่เป็นพื้นฐานชีวิต และพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ กระบวนการพยาบาล การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการดูแลสุขภาพคนเมือง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องของความรู้ คือ องค์ความรู้ทั้งหมด และการดูแลแบบองค์รวม ซึ่งเกิดจากสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ การทำสรุปลงค์ความรู้ การทบทวน และเตรียมตัวก่อนฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการเชื่อมโยงกับทฤษฎีสู่การปฏิบัติของอาจารย์ สรุปลงค์ความรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความรู้ สอดคล้องกับที่รายวิชากำหนดไว้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“สิ่งที่หนูได้จากวิชานี้ คือ ได้เรียนรู้ เข้าใจ และนำไปปฏิบัติ ต้องสามารถรวบรวมองค์ความรู้ทั้งหมดที่เรียนแล้วทำความเข้าใจ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ทั้งหมดนั้นไปใช้กับสถานการณ์จริงได้อย่างภูมิใจ” (บ)

“เป็นการดูแลแม่แบบองค์รวม ทั้งกายและใจ ตั้งแต่การรับคุณแม่เข้าห้องคลอด รวมถึงเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนหรือความผิดปกติใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น” (ป)

“เป็นการเฝ้าคลอด ตั้งแต่ระยะเจ็บครรภ์คลอดจนถึงคลอด เป็นการดูแลแบบองค์รวม ดูแลคุณแม่ทั้งกาย และใจ ให้ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย” (ก)

“ภาพรวมได้ับความรู้เพียงพอ ทั้งจากในหนังสือ package (สมุดสรุปลงค์ความรู้) และการฝึกปฏิบัติ รวมถึงได้รับคำแนะนำเทคนิคต่าง ๆ จากอาจารย์ค่อนข้างมาก อาจารย์มีการเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่เรียนมา ทำให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น” (จ)

“อาจารย์มีสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ที่เพียงพอ สามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจง่าย ทำให้นักศึกษาได้เตรียมตัว และทบทวนก่อนการขึ้นวอร์ด” (ฉ)

4.3 คติวิเคราะห์ แก่ปัญหา รายวิชาที่มีการวัดทักษะทางปัญญา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล การคิดเชิงระบบ โดยบูรณาการองค์ความรู้ทางการผดุงครรภ์ การพยาบาลในระยะคลอด เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจยารณญาณ พัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาทางการผดุงครรภ์ และการพยาบาลในระยะคลอดอย่างมีประสิทธิภาพ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องของทักษะทางปัญญา คือ คติวิเคราะห์ แก่ปัญหา ซึ่งเกิดจากการคิดวิเคราะห์วางแผนการพยาบาล ตั้งแต่ระยะที่ 1 - 4 รวมทั้งการวิเคราะห์องค์ประกอบของการคลอด 6P (power, passage, passenger, psychological, physical condition, position) วิเคราะห์ความเสี่ยงการทำ pre-conference ทำให้ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้คลอดกับอาจารย์ สรุปลงค์ความรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาสอดคล้องกับที่รายวิชากำหนดไว้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“ได้วิเคราะห์ค่อนข้างมาก โดยช่วงที่ขึ้นฝึกหลังการรับเวรจะมีการ pre-conference ทำให้ได้

วิเคราะห์แลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้คลอดกับอาจารย์ ได้มีการ plot graph (การบันทึก partograph) วิเคราะห์อาการต่าง ๆ และวางแผนการพยาบาลอย่างไร” (ผ)

“คิดว่าสามารถวิเคราะห์ที่ได้ โดยในช่วงเช้าจะได้วิเคราะห์ผู้ป่วยก่อนตาม 6P ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ความเสี่ยงอะไรบ้าง สามารถทำให้นักศึกษาสามารถวางแผนการดูแลการพยาบาลได้ตามที่วิเคราะห์” (ค)

“ได้คิดวิเคราะห์ค่อนข้างเยอะ อาจารย์จะมีการสอนวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ และสอบถามปัญหาที่เจอในแต่ละวัน ทำให้นักศึกษาได้คิดว่าควรแก้ไขปัญหายังไง รวมถึงมีการประชุมถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหา” (ผ)

4.4 มีสัมพันธภาพ ความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม รายวิชามีการวัดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ คือ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เคารพ และให้เกียรติผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน วางตนอย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ต่อผู้คลอด ผู้ร่วมงาน บุคลากรในทีมสุขภาพ และผู้สอนมีความรับผิดชอบ สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำ รวมถึงสมาชิกทีม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น คือ มีสัมพันธภาพ มีความรับผิดชอบ และทำงานเป็นทีม ซึ่งเกิดจากตัวนักศึกษาที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ และการขึ้นฝึกปฏิบัติกับเพื่อนในทีม สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับที่รายวิชากำหนดไว้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“เป็นการใช้ทักษะในการดูแลผู้คลอด และเด็ก ที่ไม่ใช่ดูแลเพียงแค่ร่างกาย เป็นการดูแลถึงจิตใจด้วย นอกจากนี้ วิชาเนี่ยยังสอนให้เกิดความเห็นใจต่อคนไข้อีกด้วย ได้ตระหนักถึงการสร้างสัมพันธภาพให้มากขึ้น และได้เห็นความสำคัญของทุก ๆ เรื่อง” (พ)

“นักศึกษาคิดว่ามีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ตามแผน มีการเตรียมพร้อม ทั้งการดูแลปฏิบัติโอทบทวน เพื่อสร้างความมั่นใจในการให้การพยาบาล และในการเรียนออนไลน์ ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบมากขึ้น เนื่องจากต้องบริหารจัดการเวลาในการเรียน ไม่ขาดเรียน รวมทั้งมีความรับผิดชอบในการทำ package book และได้ทบทวนความรู้ไปด้วย เพื่อเตรียมพร้อมในการขึ้นฝึก” (พ)

“มีความรับผิดชอบมากขึ้น เพราะมีการทำงานเป็นทีมตลอดเวลา ต้องมีวิธีสื่อสารให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้คลอด และทีมพยาบาล” (ก)

4.5 คำนวนได้ สื่อสารดี ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น รายวิชามีการวัดทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ประยุกต์ใช้หลักตรรกะคณิตศาสตร์ และสถิติในการปฏิบัติการพยาบาล รู้เท่าทัน รวมทั้งเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร และนำเสนอได้อย่างเหมาะสม ใช้ภาษา พร้อมทั้งการสื่อสารที่ดี ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น คือ คำนวนได้ สื่อสารดี ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการให้นักศึกษาได้คำนวณยา อายุครรภ์ และการคาดคะเนการคลอด ได้พูดคุยกับผู้คลอดที่เป็นชาวไทย และชาวต่างชาติ การสื่อสารระหว่างเพื่อนในทีม อาจารย์ และรุ่นพี่พยาบาล ใช้เทคโนโลยีในการเรียนออนไลน์ และสืบค้นข้อมูลงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับที่รายวิชากำหนดไว้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“นักศึกษาได้ใช้ทักษะเชิงตัวเลข ในการคาดคะเนการคลอด การ plot graph และการคำนวณยา” (ม)

“มีทักษะการสื่อสารดีขึ้นมาก เพราะได้คุยกับคุณแม่ค่อนข้างเยอะ” (ย)

“ใช้ทักษะการสื่อสารค่อนข้างมาก เพราะมี case ชาวต่างชาติเยอะ” (ร)

“ทักษะการใช้เทคโนโลยีค่อนข้างมาก ในเรื่องของการเรียนออนไลน์ และการปฏิบัติเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ บนบอร์ด” (ล)

“มีการใช้เทคโนโลยีค่อนข้างมาก ทั้งในการเรียน และค้นหาข้อมูล การทำ case study (กรณีศึกษา)” (ว)

4.6 ทักษะการปฏิบัติการผลิตครู วิทยานิพนธ์ มีการวัดทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ คือ ปฏิบัติการผลิตครู และการพยาบาลในระยะคลอด ครอบครัว การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้คลอด รวมถึงทารกแรกเกิด ทันทีหลังคลอด ประยุกต์ใช้ศาสตร์ และศิลป์ทางการผลิตครู พร้อมทั้งการพยาบาลในระยะคลอด โดยใช้กระบวนการพยาบาล หลักฐานเชิงประจักษ์ ในการดูแลผู้คลอด ทั้งในระดับบุคคล และครอบครัว ปรากฏการณ์ที่ได้ คือ ทักษะการปฏิบัติการผลิตครู ซึ่งเกิดจากการนำความรู้เชิงทฤษฎีมาปรับใช้กับการปฏิบัติ โดยอาจารย์คอยสอนเชื่อมโยงให้เห็นภาพ และทำได้จริง การฝึกที่ต่อเนื่องสัปดาห์ละ 4 วัน ทำให้ได้ดูแลผู้คลอดตั้งแต่ระยะแรกจนถึงคลอด สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ สอดคล้องกับที่วิทยานิพนธ์กำหนดไว้ ดังคำพูดต่อไปนี้

“สามารถปฏิบัติได้ มีการดูแลผู้คลอดตั้งแต่ระยะแรก ต้องดูแลการลดปวด รวมถึงการติดตามดูแลหลังคลอด ผู้คลอดมีอาการผิดปกติหรือไม่อย่างไร” (ง)

“ได้ทักษะปฏิบัติครบ นักศึกษาได้มีเวลาพูดคุยกับคุณแม่ถึงเรื่องจิตวิญญาณ ทั้งยังได้คิดเกี่ยวกับลูก และทุกคนในครอบครัวด้วย” (ด)

“เรียนรู้ได้มาก เพราะว่า case ที่ปฏิบัตินั้น ทำให้ได้พูดคุยกับคุณแม่ ช่วยเหลือบรรเทา

ความเจ็บปวด รวมถึงการช่วยเหลือในด้านสภาพจิตใจของคุณแม่” (ค)

“เรียนรู้ได้มาก เพราะตอนฝึกได้อยู่ใกล้กับอาจารย์ อาจารย์คอย support และแนะนำในการปฏิบัติจริง” (ข)

“เรียนรู้ได้มาก ในสถานการณ์โควิดนั้นได้ขึ้นบอร์ด 4 วัน ทำให้เป็นการฝึกที่ต่อเนื่อง ช่วยสร้างทักษะทางด้านปฏิบัติ” (ส)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย จากการศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการการผลิตครู 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สรุปได้ 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ด้านที่ได้พบ 2) ด้านลบที่ได้รับ 3) ยอมรับและปรับตัว และ 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านที่ได้พบ นักศึกษารู้สึกภูมิใจที่มีอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนห้องคลอดเป็นครั้งแรก ต้องเผชิญกับอาการของผู้คลอดในระยะต่าง ๆ ปฏิบัติของผู้คลอดขณะเจ็บครรภ์หรือการทำคลอด ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทาง ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเครียด และประเมินตนเองว่ายังขาดความชำนาญ จึงต้องการการสนับสนุนจากอาจารย์ เพื่อให้มีความเครียดลดลง และมีความมั่นใจมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาการรับรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁷ พบว่าการสนับสนุนจากอาจารย์ผู้สอนช่วยให้นักศึกษามีสมาธิในการเรียนรู้ และผ่านความยากลำบากในสถานการณ์วิกฤตนี้ไปได้ด้วยดี สื่อการเรียนออนไลน์ทำให้มีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากการโพสต์คลิปวิดีโอเนื้อหาเกี่ยวกับการผลิตครูผ่านเฟซบุ๊กgrup ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งนักศึกษา

สามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา จึงส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเสริมผ่านสื่อออนไลน์¹⁵ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเสริมผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กกรุ๊ป ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และไร้พรมแดน โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงมีส่วนร่วมในการได้ลงมือกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ทักษะ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ โดยสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้ ประสบการณ์ด้านลบที่ได้รับ นักศึกษามีความเครียด และกังวลต่อการเรียนรูปแบบใหม่ รวมทั้งความเหนื่อยล้า และความคับข้องใจจากการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากมีการปรับการเรียนการสอนเป็นทั้งแบบออนไลน์ สอนในชั้นเรียน และการฝึกปฏิบัติบนห้องคลอด การฝึกปฏิบัติงานที่มีความเฉพาะทาง และซับซ้อนมากขึ้น การขึ้นฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การเก็บประสบการณ์ให้ครบในระยะเวลาที่กำหนด ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด เหนื่อยล้า และรู้สึกคับข้องใจจากการฝึกปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาความเครียด และกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019^{6,11} พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดมากขึ้นจากการเรียนการสอนที่มีการเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนออนไลน์ และการฝึกปฏิบัติงาน ประสบการณ์การยอมรับและปรับตัว นักศึกษาใช้วิธีเตรียมตนเองให้พร้อม และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เนื่องจากในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ยังคงดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับรูปแบบเป็นการสอนออนไลน์ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวมทั้งนักศึกษาแล้ว การเลื่อนหรืองดการฝึกปฏิบัติงาน อาจจะทำให้สำเร็จการศึกษาช้ากว่าที่กำหนด จึงทำให้นักศึกษาต้องเตรียมตนเองให้พร้อม และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามกำหนด สอดคล้องกับการศึกษาประสบการณ์ของผู้บริหาร

เกี่ยวกับกระบวนการศึกษา¹⁶ และการศึกษา ประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁹ พบว่า กระบวนการจัดการศึกษา ยังคงดำเนินต่อไปในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผู้บริหารต้องอำนวยความสะดวกในสถานการณ์ที่ท้าทาย และคลุมเครือ นักศึกษาต้องมีการรับรู้สถานการณ์ รวมถึงรับมือด้วยการปรับตัว ตลอดจนการเผชิญหน้าตรง ๆ อย่างเฉยเมยไม่ได้

ประสบการณ์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มี 6 ประเด็นย่อย ซึ่งสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ ในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2³ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาจารย์ผู้ร่วมสอนมีการวางแผน ร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนที่มีทั้ง การเรียนการสอนออนไลน์ การเตรียมทักษะก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ และขึ้นฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ผลลัพธ์ การเรียนรู้ครบทั้ง 6 ด้าน เหมือนในสถานการณ์ปกติ การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ นักศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ ในสถานการณ์ดังกล่าวได้¹⁷ รวมทั้งตัวนักศึกษาเอง ได้มีการปรับตัวในการเรียนแบบออนไลน์ เพื่อให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ และพร้อม ในการขึ้นฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัย ทำนายผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล จากการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การรับรู้สมรรถนะการสอนออนไลน์ และ พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ สามารถร่วมกันทำนาย ความแปรปรวนของผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ ร้อยละ 23.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁷ นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ บนห้องคลอดช่วยให้นักศึกษามีความเครียดน้อยลง

มีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน อาจารย์นิเทศ บุคลากรในทีมสุขภาพได้⁵ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีรูปแบบการผสมผสานทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้เช่นเดียวกับในสถานการณ์ปกติ และทำให้นักศึกษามีความเครียดลดลง รวมถึงมีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ

จากประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ 2 ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่จัดการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์ การเตรียมการในห้องเรียน และฝึกปฏิบัติจริง ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ ทั้งด้านดี และด้านลบ ส่งผลให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวต่อการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น มีความพร้อมในการขึ้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ส่งผลให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามที่รายวิชากำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านการเรียนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019¹⁸ พบว่า การใช้งานซอฟต์แวร์กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลร่วมกันทำนายผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ ร้อยละ 38.80 ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีความเหมาะสมสำหรับการสอนภาคปฏิบัติในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ช่วยเตรียมความรู้สำหรับการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติได้ และได้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามที่รายวิชากำหนด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์หรือการพยาบาลสาขาอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยด้านดี ได้แก่ อาจารย์มีการดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด การใช้สื่อการสอนออนไลน์ที่ดี และมีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติที่ดี ไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โดยมีทั้งรูปแบบออนไลน์ การเรียนในชั้นเรียน และการฝึกปฏิบัติบนคลินิก เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ที่ดีในการฝึกปฏิบัติ และได้ผลลัพธ์การเรียนรู้เช่นเดียวกับในสถานการณ์ปกติ

2. อาจารย์ผู้สอนในคลินิก ควรดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อให้นักศึกษามีความเครียดลดลง และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษามีความเครียด ความเหนื่อยล้า และคับข้องใจ จากการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสานที่มีทั้งการเรียนออนไลน์ การเรียนในห้องเรียน และการขึ้นฝึกปฏิบัติ จึงเสนอแนะการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยลดความเครียด ความเหนื่อยล้าจากการขึ้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช” (Navamindradhiraj University Research Fund)

เอกสารอ้างอิง

1. Srivachiraphat P. Strategies for mitigating Thai students' learning losses from online teaching and learning during the COVID-19 pandemic. Mahidol University's Integrated Social Science Journal 2022;9(1):71-86. (in Thai)

2. Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University. Announcement of the Kuakarun Faculty of Nursing Navamindradhiraj University subject guidelines for working at home for teachers and staff during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak situation [Internet]. 2020 [cited 2020 Oct 1]. Available from: <https://www.kcn.ac.th/storage/app/uploads/public/5e8/6f8/09d/5e86f809d1690333092147.pdf> (in Thai)
3. Kuakarun Faculty of Nursing. Practicum in midwifery II academic year 2019. Bangkok: Kuakarun Faculty of Nursing; 2019. (in Thai)
4. Penrattanahiran R, Tantong A. Impact and coping strategies in online learning of students under the circumstances on covid-19 pandemic. *Journal of Modern Learning Development* 2022;7(4):208-33. (in Thai)
5. Jantavat P. Preparation of nursing student for stress relief during practice in delivery room. *Kuakarun Journal of Nursing* 2018;25(1):184-91. (in Thai)
6. Majrashi A, Khalil A, Nagshabandi EA, Majrashi A. Stressors and coping strategies among nursing students during the COVID-19 pandemic: scoping review. *Nursing Reports* 2021;11(2):444-59.
7. Lovrić R, Farčić N, Mikšić S, Včev A. Studying during the COVID-19 pandemic: a qualitative inductive content analysis of nursing students' perceptions and experiences. *Education Sciences* 2020;7(10):188.
8. Baluwa MA, Konyani A, Chipeta MC, Munthali G, Mhango L, Chimbe E, et al. Coping with fears of covid-19 pandemic among nursing students during clinical practice: Malawi's perspective. *Advances in Medical Education and Practice* 2021;12:1389-96.
9. Klaraeng W, Howham C, Jiramanasawong A, Surataworn R. Lived experiences of nursing students in facing with the pandemic of COVID-19. *Nursing, Health, and Education Journal* 2022;5(2):21-33. (in Thai)
10. Melarplont S, Meebunmak Y. Happiness and quality of life to COVID-19 epidemic among nursing students, Boromarajonani College of Nursing Ratchaburi. *The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi* 2022;5(1):67-78. (in Thai)
11. Hamilton S, Meenongwah J, Pholperm A. Stress and stress management of nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Sanpasithiprasong during the covid-19 pandemic situation. *Journal of MCU Peace Studies* 2022;10(5):1926-41. (in Thai)
12. Heidegger M. *Being and time*. Oxford: Blackwell; 1962.
13. Leonard VW. A Heideggerian phenomenologic perspective on the concept of the person. *Advances in Nursing Science* 1989;11(4):40-55.
14. Lincoln YS, Guba EG. *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications; 1985.
15. Wisanskoonwong P, Sawangtook S, Prammanee M. The development of reinforcement learning and teaching model through online media by using facebook group in midwifery 2. *Journal of Nursing and Health Care* 2020;38(1):97-106. (in Thai)

16. Farsi Z, Sajadi SA, Afaghi E, Fournier A, Aliyari S, Ahmadi Y, et al. Explaining the experiences of nursing administrators, educators, and students about education process in the COVID-19 pandemic: a qualitative study. *BMC Nursing* 2021;20:151.
17. Artiwitchayanon A, Srisopa P, Wacharasin C. Factors predicting nursing students' learning outcomes through online learning during COVID-19 pandemic. *Songklanagarind Journal of Nursing* 2022;42(2):85-97. (in Thai)
18. Intaranongpai S, Kausit U, Tankasem L, Tipchart T, Somboon A, Sungasuk N. Factors influencing the online learning outcome on fundamental nursing subject during COVID-19 pandemic of nursing students from Mahasarakham university. *Princess of Naradhiwas University Journal* 2022;14(3):252-66. (in Thai)